

OKRUŽNÍ CESTA

ÉMILE ZOLA

EKNIZKY.SK

Okružní cesta by eknizky.sk is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

Okružní cesta

I

OKRUŽNÍ CESTA

Je tomu týden, co Lucian Bérard a Hortensie Lariviérová se vzali. Ovdovělá paní Lariviérová, matka, vede třicet let hračkářský obchod v ulici Chaussée d'Antin. Je to hubená a osobivá žena, despotické povahy, jež nemohla odepřítí svou dceru Lucianovi, jedinému synovi železníka ve čtvrti, avšak dovede přísně střežiti mladou domácnost. Ve svatební smlouvě postoupila hračkářský krám Hortensii, vyhradivši si jeden pokoj v bytě; ve skutečnosti však ona vede obchod dále pod zámkou, aby zasvětila děti do prodeje.

Jsme v srpnu; vedro je veliké, obchody jdou špatně. Proto též je paní Lariviérová nepřívětivější než kdy jindy. Nestrpí, aby se Lucian jen na minutku zdržel u Hortensie. Což je nepřistihla jednoho rána, jak se chtěli právě políbíti v krámě? A to týden po svatbě! Hle, kdo je slušný a kdo dává ihned dobrou pověst obchodu! Nikdy nedovolila panu Lariviérovi, dotknouti se jí špičkou prstu v krámě. Ostatně nepochybně na to. A takto založili svůj závod.

Lucian, neodvažuje se ještě vzepřítí, posílá své ženě polibky, jakmile se jeho tchyně obrátí zády.

Jednoho dne přece však dovolí si připomenouti, že rodiny před svatbou slíbily jim cestu pro jejich líbánky. Paní Lariviěrová svírá tenké rty.

— Dobrá! praví jim, jděte se projít jedno odpoledne do vincenneského lesa.

Novomanželé dívají se na sebe zaraženě. Ilortensii začíná se zdáti její matka o směšnou. Sotva že v noci je sama se svým manželem. Při nejmenším hluku bosa přichází paní Lariviěrová zaklepati na jejich dveře, aby se otázala, nejsou-li nemocni. A když odpovědí, že jsou úplně zdraví, volá na ně:

— Udělali byste lépe, kdybyste teď spali. Zítř ráno budete podřimovat ještě v krámě.

Nelze to již snést. Lucian uvádí všechny kramáře ze čtvrti, kteří si dovolí malou cestu, zatím co příbuzní nebo věrní příručí vedou obchod. Rukavičkář na rohu ulice La Fayetteovy je v Dieppe, nožír z ulice sv. Mikuláše právě odjel do Suchonu, klenotník nedaleko boulevardu vzal svou ženou s sebou do Švýcar. Nyní všichni zámožní lidé povolí si měsíc pobytu na venkově.

— To je zkáza obchodu, pane, rozumíte? křičí paní Lariviěrová. Za časů pana Lariviěra jeli jsme do Vincennes jednou ročně, na velikonoční pondělí, a nevedlo se nám proto hůře . . . Chcete, abych vám něco řekla? Vy zničíte závod těmi choutkami toulat se světem. Ano, obchod je zničen.

OKRUŽNÍ CESTA

— A přece bylo umluveno, že podnikneme cestu, odváží se pronést Hortensie. Vzpomeň si, matinko, tys k tomu přivolila.

— Snad, ale to bylo před svatbou. Před svatbou říkají se již všelijaké hlouposti... No ne? Budme teď vážní!

Lucian odešel, aby se vyhnul hádce. Cítí zuřivou chuť uškrtit svou tchyni. Ale když se za dvě hodiny vrátí, je všecek změněn, mluví s paní Lariviérovou sladkým hlasem, s nádechem úsměvu v koutku úst.

Večer otáže se své ženy:

— Znáš Normandii?

— Víš dobře, že ne, odpovídá Hortensie. Nebyla jsem nikdy dále než ve vincenneském lese.

Následujícího dne do hračkářského krámu uhodil hrom. Lucianův otec, tatík Bérard, jak inu říkají ve čtvrti, kde je znám jako světák, vedoucí své obchody činně a správně, přišel se pozvati na snídani. Při kávě zvolal:

— Přináším našim dětem dárek. A vítězně vytahuje dva lístky na dráhu.

— Co to znamená? táže se tchyně stísněným hlasem.

— Jsou to dvě místa první třídy na okružní cestu Normandií . . . No tak, děťátka, měsíc na čerstvém vzduchu! Vráťte se svěží jako růžičky.

Paní Lariviérová je ohromena. Chce protestovati, ale doopravdy nestojí o hádku s tatíkem

Bérardem, který má vždy poslední slovo. Docela ji zarazí, že železník chce zavěsti cestovatele hned na nádraží. Nepustí je, dokud je neuvidí ve vagoně.

— To je pěkné, prohlašuje s temnou zuřivostí, uneste mi dceru. Je mi to milejší, nebudou se již objímati v krámě a budu bdíti nad ctí závodu.

Konečně jsou manželé na nádraží svatého Lazara, doprovázeni tchánem, který jim ponechal zrovna jen tolik času, aby naházeli trochu prádla a nějaké šatstvo do kufru. Vtiskne jim na tváře zvukně polibky a ukládá jim, aby si všeho dobře všímali, aby mu pak mohli vypravovati, co viděli. To ho bude bavit!

Na peronu pro odjezdy Lucian a Hortensie spěchají podle vlaku, hledajíce prázdné oddělení. Mají štěstí, že naleznou jedno, vpadnou tam a usazují se již jen pro sebe, když s bolestí vidí zároveň vstupovati pána s brýlemi, který, jakmile usedne, přísně se na ně dívá. Vlak se hne. Hortensie zarmoucená odvrátí hlavu a předstírá, že pozoruje krajinu; slzy jí stoupají do očí, nevidí ani stromů. Lucian hledá důmyslný způsob, jak se zbaviti starého pána a nalézá jen příliš energické prostředky. Chvilku doufá, že jejich cestovní společník sestoupí v Mantesu nebo Vernonu. Marná naděje; pán jede až do Havru. Tu Lucian v pobouření se rozhodne vzít svou ženu za ruku. Konečně jsou svoji, mohou přiznati svou něžnost. Ale pohledy starého pána stávají se čím dál tím přísnějšími; je zřejmé, že

naprosto neschvaluje tento důkaz lásky, takže mladá žena, rdíc se, odtáhne ruku. Zbytek cesty koná se v trapném mlčení. Na štěstí přijedou do Rouenu.

Lucian, opouštěje Paříž, koupil průvodce. Sestoupí v doporučeném hotelu a jsou ihned kořistí číšníků. U společné tabule sotva se odvažují vyměnit slůvko před společností, jež je pozoruje. Konečně jdou časně spat; ale stěny jsou tak tenké, že jejich sousedé vpravo a vlevo nemohou se hnout, aby jich neslyšeli. Tu neodvažují se již dělati hluk, ani zakašlati v své posteli.

— Prohlédněme si město, praví Lucian ráno, vstávaje, a jedme rychle do Havru.

Celý den jsou na nohou. Jdou se podívat na katedrálu, kde jim ukazují Máslovou věž, věž vystavěnou z daně, kterou kněží uložili na máslo v krajině. Navštíví někdejší palác normandských vévodů, staré kostely, jež změnili v skladiště píce, náměstí Jany z Areu, museum, ano i památný hřbitov. Jako by plnili povinnost, neodpustí si jediného historického domu. Hlavně Hortensie se nudí až k smrti a je tak unavená, že nazítří ve vlaku spí.

V Havru čeká je jiná nepříjemnost. Lůžka v hotelu, kde sestoupí, jsou tak úzká, že je ubytují v pokoji se dvěma postelemi. Hortensie spatruje v tom urážku a dá se do pláče. Lucian musí ji těšit, přísahaje jí, že zůstanou v Havru, jen co si prohlédnou město. A šílené jízdy začínají znovu.

Opustí Havre a zastaví se takto na několik dní v každém důležitém městě, označeném v průvodci. Navštíví Honfleur, Pontl'Évêque, Caen, Bayeux, Cherbourg, majíce hlavu plnou zmatenice ulic a pomníků, pletouce si kostely, zpitoměni rychlým následováním vyhlídek, jež je vůbec nezajímají. Nikde ještě nenalezli pokojného a šťastného koutku, kde by se mohli objati daleko od vtíravých uší. Došli až tam, že se již na nic nedívají, pokračující přesně v své cestě jako v robotě, již nevědí jak se zba-viti. Když odjeli, je nutno, aby se vrátili. Jednoho večera v Cherbourgu uklouzla Lucianovi tato vážná slova: — „Myslím, že dávám přednost tvé matce.“ Nazítří jedou do Granvillu. Ale Lucian zůstává zachmuřen a vrhá zuřivé pohledy na kraj, jehož pole se vějířovitě rozvíjejí po obou stranách trati. Pojednou, když vlak zastaví v malé stanici, jejíž jméno ani nedolehne k jejich sluchu, rozkošném hnízdě zeleně, ztraceném mezi stromy, zvolá Lucian:

— Vystupme, má drahá, rychle vystupme!

— Ale tato stanice není v Průvodci, praví překvapená Hortensie.

— Průvodce! Průvodce! odpovídá on, uvidíš, co udělám s průvodcem! Nuže, rychle vystup!

— Ale naše zavazadla!

— Čerta se starám o naše zavazadla!

A Hortensie vystoupí, vlak odjíždí a zanechává oba v rozkošném hnízdě zeleně. Ocitají se v širém kraji, když vyjdou z nádražíčka. Nikde hluku. Ptáci

zpívají na stromech, jasný potok teče v hloubi údolí. První starostí Lucianovou je, že mrští Průvodcem do louže. Ted je tomu konec, jsou volni!

Tři sta kroků odtud stojí osamělá hospoda, jejíž majitelka jim dá velký, vápnem vybělený pokoj, plný jarní radosti. Zdi jsou na metr tlusté. Ostatně není cestujícího v této hospodě a jen slepice dívají se na ně zvědavě.

— Naše lístky mají ještě týden platnost; praví Lucian; nuže, ztrávíme ten týden zde.

Jaký rozkošný týden! Odcházejí hned ráno po ztracených pěšinách, zapadají do hloubi lesa, na svah nějakého návrší a tam tráví své dny, ukryti v travách, jež skýtají útulek jejich mladé lásce. Jindy sledují potok, Hortensie běhá jako uniklá školačka, pak zuje si botky a koupe si nohy, vyrážejíc drobné výkřiky, kdykoliv Lucian jí vtiskne na šíj nenadálý polibek. Velice je baví jejich nedostatek prádla, stav úplné nouze, v němž se octli. Jsou okouzleni, že jsou tak opuštěni, v pustině, kde jich nikdo nepodezřívá. Hortensie musila si vypůjčiti hrubé prádlo od hospodské, plátěné košile, které jí drou kůži a vzbuzují její smích. Jejich pokoj je tak veselý. Zavírají se v něm od osmi hodin, jakmile černý a mlčící kraj jich už neláká. Hlavně přikazují, aby jich nebudili. Lucian sejde někdy dolů v trepkách, aby sám nesl nahoru snídani, vajíčka a kotlety a nedovoluje nikomu vejiti do pokoje. A jsou to skvostné snídaně,

pojídané na okraji lože a nemající konce pro polibky, četnější než sousta chleba.

Sedmého dne jsou překvapeni a zarmouceni, že tak rychle žili. A odjíždějí, nechtějíce ani znáti jména kraje, v němž se milovali. Měli alespoň jeden týden svých líbánek. Až v Paříži dostanou opět svá zavazadla.

Když tatík Bérard se jich táže, pletou se. Viděli moře v Gaenu a staví Máslovou věž do Havru.

— Ale u všech dasů! zvolá železník, nezmiňujete se mi o Cherbourgu ... a o arsenálu!

— Ah, docela maličký arsenálek, odvětlí klidně Lucian. Chybějí tomu stromy.

Tu paní Lariviěrová, stále přísná, pokrčí rameny a zabručí:

— Stojí-li pak to za to cestovat? Neznají ani památek . . . Nuže, Hortensie, dosti pošetilostí, jdi za pult.